

EVERY
CASUALTY
COUNTS

پٲوانه كان بۆ تۆماركردنى قوربانیه كان:
پوخته

ناوهرۆك

2	پېوانه كان بۇ تۆماركردنى قوربانیه كان: بوخته	
3	بنه ماكانى پرۆسه ی تۆماركردنى قوربانى.	
3	نازارى كهس مه ده.....	1.
3	روونى.....	2.
3	هاوبه شىكردن.....	3.
3	گونجان و رىكبوونى.....	4.
3	به رپرسيارتى.....	5.
4	ئامانجه بنه رته كه كانى كۆكردنه وهى داتا بۇ تۆماركارانى قوربانى	
5	ستاندارده كانى تۆماركردنى قوربانىان	
5	روونىتى رىكخراوه كى.....	1.
5	شىوازى كار.....	2.
6	پېناسه و پۆلېنكردنه كان.....	3.
6	ئاسايش.....	4.
7	بلاوكردنه وهى داتاي تۆمارى قوربانیه كان.....	5.

پېوانه كان بۆ تۆماركردنى قوربانیه كان: پوخته

ئەم بەلگەنامە يە كورت و پوخته يە كى ئاسانە بۆ پېوانیە كانى تۆماركردنى قوربانى تەواوى بەلگەنامە كە لە www.everycasualty.org بە دەست دە كە ویت.

پېوانیە كانى تۆماركردنى قوربانى لە رینگى تۆرى تۆماركردنى قوربانىان كە بە (Every Casualty Counts) ناسراو، بۆ ئەو ی هاریكاری دامەزراندنى باشتیرین شیوی و پرۆسە ی تۆماركردنى قوربانىان بکات. بەلام ئەم پوخته یە بۆ ئاراستە كردنى كرده ی دانەنراو. بەلكو بۆ هاندانى ئەو كارمەندانە ی كە پرۆسە ی تۆماركردنى قوربانىان بە كاردەهینن تا رەچاوى چەند شیویە یكى گونجاو بکەن لە كاتى كردنى پرۆژە كە یان.

هەر وها بۆ ئاسانكردن و ئالوگۆركردنى زانیاری بە كاردەهیندیریت و ئەم ستاندارەش ئامانجى ئاسانكارى و بلاوبوونەوہى داتا بە. ئەمەش یارمەتى پىسپورانى ئەم بابەتە دە كات بۆ ئەوہى بە شیویە یكى چالاک و پېوانە ی ئەم زانیاریانە بە كاربەیتن و یارمەتیان دە دات كە چۆن ئەم داتا یانە لە رینگى سەرچاوی جیاوازوہ بە كاربەیتن.

و بۆ زیاتر بلاو كردنەوہى سوودى ئەم پېوانانە، ئەم پوخته یە بۆ چەند زمانىكى دياركراو وەرگىراوہ. بۆ زانیاری زیاتر، تگایە پە یوہندى بە Every Casualty بکەن.

بنه ماكانى پرۆسەى تۆمارکردنى قوربانى.

پېنج بنه ماى سەرەكى بەسەندىراون لە قاتى دانانى پىوانەكانى پرۆسەى تۆمارکردنى قوربانى. گشتى ئەم پىوانانە لە بنه ماكانى پرۆسەى تۆمارکردنى قوربانى وەرکىراون، وە پىويستە بە شىوئەيكي رەچاوكردنى ھەر پرۆژەيەك رەچاوبكرىت.

1. ئازارى كەس مەدە.

ئازارنەدانى زياترى خەلكى بناغەي پرۆسەى تۆمارکردنى قوربانىيە، ئەم بناغەيەش لە رەوشى رەسەنى پزىشكى ھاتوو و لە ھەموو بنه ماكانى ترى ئەم پرۆسەيە گرەنگترە. دەبىت بەسەر ھەموو شىوازەكانى تۆمارکردن و كۆكردنەو و رامىارىكانى پاراستن و بلاوكردنەو و زانىارىيەكان رەچاوبكرىت.

2. روونى

تۆمارکردنى قوربانى دەبىت بە شىوئەيەكى روون و ئاشكرا ئەنجام بدرى و ئاشكرا كردنى بنياتى رىخراوكە و شىوازى رىخستى زانىارىيەكان و رامىارىكانى پاراستى كارمەندان و شاىەتحالان. روونى بەرورەدە بە متمانە دەدات بە داتاكان، و ھەرورھا يارمەتى لىكدانەو و پاراستى ئەو زانىارىيە دەكات.

3. ھاوبەشىکردن

پرۆسەى تۆمارکردنى قوربانى دەبىت لە سىياسەت دوورىيت و بىلايەنبىت، بەلام پرۆسەكە دەبىت ھەموو قوربانىكان و رووداوەكان تۆمار بكات بەپى لايەنگرى. پرۆسەى تۆمارکردنى قوربانى دەبىت بە شىوئەيكي روون ئەگەرى دوورخستنەو و ھەر زانىارىيەك ئاشكرا بكات و ھۆكارى دوورخستنەو كە روون بكاتەو. بۆ نمونە، ھەندىك جار ئاستى كۆكردنەو و زانىارى لە كۆمەلگايكى دژى تۆمارى قوربانىەكان و بچوك زۆر قوورسە.

4. گونجان و رىكبوونى

گونجان و رىكبوونى زانىارىيەكان بە تايبەتى لە بوارى كۆكردنەو و ھەيان، زۆر گرنگە. چونكە ئەمە يارمەتى بەراوردکردنى لە گەل زانىارىيەكانى دىكە دەكات. كاتىك مېتۆدەكان دەگۆرئىن لە گەل گۆرانكارى ھەلومەرجە دەرەكەيەكاندا، دەبىت بە وردى رەچاويان بكرىت و بە روونى ئاماژەيان پى بدرىت بۆ دلىنابوون لەو و جۆرايەتى داتاكان رىكويپىكە.

5. بەرپرسيارىيى

تۆماركارانى قوربانى دەبىت بە بەرپرسانە مامەئە بكەن لە گەل ئەو كەسانەى كارىگەرى كراوئەتە سەريان يان لەناو كارەكانى ئەماندان، بە سەرچاوە و كارمەندەكانىشەو بەرپرسيار بوون دەبىت بە روونى دياربىت، بۆ بنيادنانى متمانەى ئەوانەى زانىارى دەدەن و زانىارىيەكانىيان بە كار دىت.

ئامانچە بىنەپەتتە كانى كۆكردنەۋەى داتا بۇ تۆماركارانى قوربانى

تۆماركارانى قوربانى داۋاكارىيە كانى كۆكردنەۋەى زانىيارىيە كانىيان دادەنپن ھاۋتا لەگەل ئامانچە دىيارىكراۋە كانى پىرۇژە كانىياندا بەلام چەند زانىيارىيە كى بىنەپەتتى ھەن كە ھەموو تۆماركارانى قوربانى دەبىت ھەۋل بىدەن ۋە دەستىيان بىخەن ئەۋانىش ئەمانەن:

ئامانچە بىنەپەتتە كانى كۆكردنەۋەى داتا	
شۋىن	چەندىك ۋردەكارىي زانىيارى ھەبوو تۆمارى بىكە، بۇ نىمۇنە ناۋى شارۋچكە يان گۈند يان تەنانەت زانىيارى تەۋاۋى شۋىندۋىزى جىيەنى (GPS) ئەگەر ھەبوو
بەرۋار/ كات	ئەۋپەرى ۋردەكارىي زانىيارى بەردەست تۆمار بىكە، بە بەرۋار ۋ كاتىشەۋە ئەگەر زانراۋ بوو
سەرچاۋە كان	سەرچاۋەى پۇلئىنە كان تۆمار بىكە ۋە كوراپۇرتى ھەۋالى ۋ بەلگە نامەى فەرمى ۋ گەلەسەرچاۋە كوردن يان ۋتەى شايەتھال سەرچاۋە كان بە گشتى دەبىت بەپىلرئىتەۋە، لەگەل لىنكە كان بۇ تۆمارى قوربانىيە كان سەرچاۋە ھەستىيارە كان، ۋە كوروتەى شايەتھال دەبىت بىپارىزىن
ژمارەى قوربانىيە كان	لە كاتى دەستىشان كوردنى زانىيارى لەسەر كەسە كورۋاۋە كان لە رووداۋىكى دىيارىكراۋدا بەردەست نەبوو، ژمارەى قوربانىيە كان بە پىۋەرئىكى كاتى تۆمار بىكە تا زانىيارى ۋردتر بەردەست دەبىت
ناۋ	ناۋى ھەرىيەك لە قوربانىيە كان تۆمار بىكە، بە بەكارھىننى زانىيارى نىزىك لە ناۋنانى ناۋچەپىيەۋە دلىنباپە لەۋەى ناۋى جىۋاۋ دەكرىت بىنوسرىت بۇ ھەرىيەك لە قوربانىيە كان ئەگەر پىۋىست بىت (بۇ نىمۇنە، نازناۋ يان نازناۋىك لە كاتى جەنگى).
تەمەن	بەرۋارى لەداىكىبوۋنى ھەرىيەك لە قوربانىيە كان تۆمار بىكە، يان تەمەنىيان لە كاتى مردنىياندا يان دىيارنەمانىياندا ئەگەر ئەم زانىيارىيە بەردەست نەبوو، بەو شىۋەىيە تۆمارى بىكە كە قوربانىيە كە يان مىندالە يان پىنگەشتوۋە، بە بەكارھىننى پىۋەرى رىكخراۋ ۋ روون پۇلئىنە كانى تر ۋە كورمىندال، ساۋا، ھەرزەكار، بەتەمەن، دەمانە دەبىت بەو شىۋەىيە بەكارىن كە گونجاۋن
رەگەز	رەگەزى كەسە كان تۆمار بىكە ھەركاتىك گونجاۋ ۋ بەردەست بوو
ۋردەكارىيە كانى مردن	ئەم زانىيارىيە دەبىت بە چەندان شىۋاۋ رىكخراۋ بىت، بۇ نىمۇنە بە چەك، ھۆكارى پىزىشكى مردن يان ۋەسفى رووداۋە كە
لايەنە تىۋە گلاۋە كان	ئەو گروپ ۋ/يان كەسانە تۆمار بىكە كە ۋتراۋە تىۋە گلاۋن لە رووداۋە كەدا، بە لايەنە دژىيە كە ھەبوۋە كان ۋ گروپ ۋ كەسە كانىشەۋە كە بەرپىسپارىتتىيان خستۋتە ئەستۋى خۇيان

ستانداردە كانى تۆمارکردنى قوربانىيان

1. روونىتى رېكخراوه كى

تۆماركارانى قوربانى دەبىت ھەمىشە:

- روون بن دەربارەى پەيام و ھاندراوئىيان بۇ تۆمارکردن
- زانىيارىيە كانى رېنگا كانى روون بن و بەردەست بن بۇ خەلقى

تۆماركارانى قوربانى دەبىت ھەولبەدن بۇ:

- دابىنکردنى زانىيارى لەسەر ئىنتىماى سىياسى يان ھەر ئىنتىمايە كى تر كە ئەگەرى ھەبىت بىتتە ھۆى لەقاندنى پابەندوبىيان بە تۆمارکردنىكى گشتگىرەوہ.
- وا بکەن پەيكەرپەندى رېكخراوہ كەيان روون بىت و بۇ ھەموو بەرژەوہندىدارە كان بەردەست بىت.
- وا بکەن زانىيارىيە كان دەربارەى كۆمەكپەخشان روون بىت و بەردەست بىت بۇ ھەمووان.

2. شىوازى كار

تۆماركارانى قوربانىيان دەبىت ھەمىشە:

- ھۆكارى روونىيان ھەبىت بۇ مامەلەكەردن لەگەل بەلگەى بەلگەنامەى و وتەى شاىەتحال.
- سىستەمىكى رېكپىك و رېكخراويان ھەبىت بۇ رېكخستى زانىيارى، لە ھەمان كاتدا دروستکردنى مەودا بۇ نەرمىتى و حوكمدانى مرقى.
- تۆمارکردنى رېكخراوانەى زانىيارىيە دىيارىكاراوه كان.
- ھەبوونى پروسە بۇ پشتراستکردنەوہ و ھەئسەنگاندنى داتاي كۆكاراوه.
- ھەبوونى سىستەم بۇ يەكلاکردنەوہى جىاوازيە كانى نىوان سەرچاوه كان.
- ھەبوونى رېكە بۇ خۇلادان يان يەكلاکردنەوہى تۆمارکردنى ھاوشىوہ.

تۆماركارانى قوربانى دەبىت ھەولبەدن بۇ:

- بەكارھىناني سەرچاوهى سەرىبەخۇى ھەمەلايەنە بۇ ھەرىبەك لە تۆمارە كان چەندىك بكرىت.
- ئاگاداربوون لە سەرچاوه ئەگەرىبە كان كە بەردەست بن بۇيان، لەگەل بەھىزى و سنورىبەندىە كانى ئەم سەرچاوانە.
- رەچاوكردنى بەكارھىناني پىوهرىكى نرخاندىن بۇ پلەبەندىكردنى پشتبەستىن بە ھەر سەرچاوهىبەك، ھەروہا كراوہبىت بۇ بەسەرداچوونەوہ.
- رەت نەكردنەوہى ھەر سەرچاوهىبەك كە بتوانىت زانىيارى پەيوہندىدار دابىن بكات، تەنانەت ئەگەر ئەو زانىيارىبەشى كە دراوہ كەم بىت.
- ھەلگرتنى ھەر بەلگەنامەىبەكى پەيوہندىدار.
- بەئامانجگرتى پشتراستکردنەوہى داتا بە بەكارھىناني سەرچاوهى سەرىبەخۇ و ھەمەلايەن.
- دانانى رېكار بۇ دنىابوون لەوہى تۆمارکردنى داتاكان رېكخراوہ.
- ھىشتنەوہى ھەموو داتا نوسراوہ كان بە كراوہى بۇ راستکردنەوہ، ھەروہا بۇ دانانى زانىيارى نوى.
- دابەشکردنى پروسەى تۆمارکردنى قوربانىيە كان لە نىوان كەسە جىاوازيە كاندا بۇ ئاسانكارى كارى و كەمكردنەوہى ھەئەى مرقى.
- رەچاوكردنى پىداچوونەوہ لەلايەن كارمەندانى ستافەكەوہ بۇ ھەر يەك لە نوسراوہ كان پىش پشتراستکردنەوہى رووداويك/قوربانىيەك.

3. پېناسە و پۆلېنكردنە كان

تۆماركارانى قوربانىان دەبېت ھەمىشە:

- پېوھرى ھەژماركردن و وەدەرنانى روونىان ھەبېت، كە بە باشى روون بكرېتەوھ.
- ئەو پېناسە و پۆلېنانە ھەلېژېرن كە گونجاون بە پېنى دەق و مەبەست.
- ديارىكردنى كۆمەلېكى سەرەتايى لە خالەكانى زاببارى و پۆلېن و پېناسە كان پېش دەستكردن بە تۆماركردنى قوربانىە كان و جېبەجېكردنى ئەم لايەنانە بە گونجاوى بەسەر پروسەى تۆماركردنە كەدا.

تۆماركارانى قوربانى دەبېت ھەولېدەن بۆ:

- بژاردەى تايبەتمەندكردنى زانىارىيان ھەبېت بە "ناروون" يان "كاتى" كاتېك گونجا.
- رەچاوكردنى كېشەكانى پۆلېنكردن لە كاتى بنىادنانى داتا بە پېسە كە ياندا.
- تۆماركردنى مردنى قوربانىە نەناسراوھە كان بە تۆماركردنى چەندىك زانىارى ورد بەردەست بېت.
- راوئېكردن و/يان كۆكردنەوھى داتاي كەسە ونبووھە كان بۆ يارمەتيدان لە روونكردنەوھى چارەنووسى قوربانىە نەناسراوھە كاندا.

4. ئاسايش

تۆماركارانى قوربانىان دەبېت ھەمىشە:

- ئاگادارى مەترسى گۆرانكارى و دەستنىشانكردنى مەترسىە ديارىكراوھە كانى ھەرىبەك لە قۇناغە كان بن لە سوورى تۆماركردنى قوربانىدا.
- بەدەستھېنانى رەزامەندى لە شايبەتھالە كانەوھە كە گونجاو بېت بۆ ھەر مەبەستېك لە بەكارھېنانى زانىارىبە كانىان.
- بە روونى ديارىكردنى پەيوەندى نىوان كارمەندانى ستافە كە لە پېنى بەلېننامەى نوسراو يان زارەكى و داواكردنى نھېنى پارئىزى لىيان و پاراستى زانىارىبە كان بەو شىوھىەى گونجاوھ.
- جەخت بكە لە سەر ئەوھى ھەموو كارمەندە كان ئاگادار و تېگەيشتون و رازىين لەسەر رېوشوئى ئاسايش بۆ پاراستنىان لە شوئى كاركردنىان.
- بەرەپېدان و دابىنكردنى پروسەى ئاسايش بۆكارمەندە كان و رايھېنانكردنىان بە پېنى پېويست.
- دابىنكردنى ئاستېكى گونجاوى پشستگېرى دەرروونى بۆ كارمەندە كان.
- دانانى پلانئىكى پېشوخەخت بۆ كۆكردنەوھى و كۆگاكدن زانىارى (داتا).
- ئاگاداربوون لە لىكدراوكانى ياساى و تەكنەئۇجيا و پېوھرەكانى مروقى لە كاتى دمەزراندنى ئاسايشى داتا، كە ياساكانى پاراستنى داتا ش بە خۆى دەگرتتەوھ .
- بەووردى پېداوېستىە كانى ئاسايشى داتا روونبەكەوھە لە كاتى دابەشكردنى داتا لە گەل پەيوەندىداران.
- پلان بۆ ئەگەرى دزى كردنى داتا دابىئ.
- بەووردى ئاگادارى ئامپرەكانى پروژەكەيان بكە و ئايە ئەم ئامپرە گونجاون لە گەل مەبەستى ئاسايشى داتا.

تۆماركەرانى قوربانىە كان پېويستە ھەولېدەن بۆ ئەوھى:

- گرتتەبەرى پروسەىكى بەردەوام بۆ خەلماندى مەترسىبە كان بۆ دلتىابوون لە ئاسايشى ئەو ھاوئلتىانەى كە لە چالاكىەكانى تۆماركردنى قوربانىە كان بەشدارىدەكەن.
- شىكردنەوھى ئەو مەترسىبەكانەى كە پەيوەندە بە جۆرە جياوازەكانى ئەو داتا يەى كە كۆدەكرېتەوھ.
- تەنھا ئەو زانىارىبانە كۆبەكەوھە كە پېويستىان پى ھەبە و دەتوانن بە باشى بېپارئىزن.

- ئاگادارى ئەو دابىنكەرانى يارمەتى خىرخوازى و دەستەكانى پائىشى مافەكانى مرؤف كە لەو ناوچە كە كاردە كەن، چونكە ئەوان دەتوانن گەواھ رەوانەى تۆماركەرانى قوربانىە كان بكەن.
- دامەزراندنى ئاستە جىاوازەكانى بەدەستگە يىشتى داتاي ھەستىار لە رىكخراوہ كەدا كە بە پىيى ياساى (پىوستى - بە - زانىن - ھەيە) دامەزراوہ.
- پلان بىرئە بۆ چۆنىەتى كۆگاكردنى داتاكانىان كاتىك پىرؤزە كە تەواو دەبىت.

5. بىلاوكردنەوہى داتاي تۆمارى قوربانىە كان

تۆماركەرى قوربانىە كان پىويستە ھەمىشە:

- دەبىت ئامازەى ئەوہ بكەن كاتىك ئەو زانىارىانە بىلاودە كرىنەوہ ئايە بەتەواوہتى پىشتگىرى لىكراون و پىشتراستن.

تۆماركەرانى قوربانىە كان پىويستە ھەولبەدن بۆ ئەوہى:

- ھەموو رىگكانى سوودوہرگرتن لە داتا بخەنەرؤو، و ئايە داتا كە سوودى بۆ كى ھەيە لە كاتى بىلاوكردنەوہيدا.
- ھۆكارەكانى بىارىان بۆ بىلاونە كىردنەوہى ھەر بەشىك لە داتا كە دەستنىشان بكە.
- ھەرؤھا داتا كە دەبىت لە گەل ئامانجەكانى پىرؤزە كە يىك بىت، بەلام لەبىرت نەچىت كە ئامانجە گەوورە كەى پىرؤسە كە دۆزىنەوہى ھەموو قوربانىە كانە.
- دىارىكردنى كارىگەرترىن رىگ بۆ پەيوەندىكردنى داتاكانىان.
- ھەمىشە ھەولى بىلاوكردنەوہى داتاكانىان بە زمانى ناوچە كەيان بەدە.
- بىارى دابىنكردنى چالاكى ھاندان بەدە بۆ راگەياندى زانىارىە كان بە بىنەران.
- ھەولبەدە بۆ بىلاوكردنەوہى فراوانى داتاكانىان بۆ رىگىكردن لە لاساىكردنەوہى كارەكە، بەلام دەستەبەركردنى ووردە كارىە كان دەبىت پابەندىت بە شىوازى و بارى كىشە كە.